

Personlig erfarenhet som argument

Elin Grelsson problematiserar den allt ökande användningen av "sin personliga erfarenhet för att lyfta fram sin tes och stärka sin argumentation". Allt fler "driver en samhällstes genom att hänvisa till något i deras förflutna".

Om sjuttioalets feminism använde det privata för att förändra det kollektiva så argumenterar man oftare idag genom att företräda sig själv snarare än politiska kollektiv. Personliga upplevelser formas till teser om samhälle och kön.

Personliga erfarenheter blir auktoritära

"Den personliga erfarenheten är nämligen omöjlig att argumentera mot." "Den personliga erfarenheten är på så vis fullständigt kompromisslös." Tendensen är en del av "en ökad individualisering, ett allt starkare personfokus samt en tilltagande grad av subjektivitet i samhällsdebatten."

Elin Grelsson tar upp hur Katrine Kielos bok *Våldtäkt och romantik* (2008) ifrågasattes för att Kielos själv aldrig blivit våldtagen. Ett annat exempel är Maria Svelands starka kritik av kärnfamiljen i *Bitterfittan*. Grelsson visar hur Sveland blev bombarderad av frågor om "hur hon kunde kritisera en kärnfamilj och använda sig av sin egen erfarenhet när hon själv var gift med en man och hade barn".

Sådan kritik visar på en avgörande tendens: "Den som ska använda sig av sin personliga erfarenhet måste ha lämnat den bakom sig ... innan den har rätt att uttala sig."

Personliga används för att avpolitisera

Enligt Grelsson skapar den här typen av individualisering avpolitisering. Det gemensamma och det politiska ersätts med det personligt upplevda. Hon avfärdar på inget sätt personliga erfarenheter. Hon tar upp hur Lars Gårdfeldt genom att berätta sin egen historia om hur han själv blivit utsatt för sexuellt våld lyfter "fram en tidigare marginaliserad skildring" och skapar "nya sätt att tala om ämnet". Detta blir återigen att göra det personliga politiskt.

Referens

Elin Grelsson, Beckman och den personliga erfarenheten som argumentationsbas, elingrelsson.se, 20100122.

Per Herngren, [Börja inte med dig själv I – Maine de Biran, Ricoeur, 2009.](#)

Per Herngren, [Börja inte med dig själv II – Heidegger, 2009.](#)

'Utanförskap' döljer makt

"Utanförskap" används som kamouflage för att dölja hur vi över- och underordnar människor och grupper. "Utanförskap" blir ett maktmedel som döljer hur vi återskapar klass, funktionism, heterosexism, rasifiering, åldersism och andra maktordningar.

Hur utanförskap kamouflerar maktordningar

- **Individuell egenskap.** Utanförskap omvandlar klass och andra maktordningar till individuella egenskaper. Hen är utanför. Därför att hen ... På så sätt döljs det politiska. Möjligheten att ta gemensamma beslut om en annan fördelning av makt och resurser blockeras av föreställningen om individuella egenskaper.
- **Misslyckandet bekräftar och legitimerar ordningen.** Utanförskap framställs som ett misslyckande. Utanförskap är något olyckligt som händer i periferin. Därute. Den rådande ordningen normaliseras som det självklara. Så tragiskt det är ifall någon ramlar utanför. Maktordningen förvandlar därmed sig själv till lösningen. Engagemanget reduceras till att få in grupper och enskilda i vår ordning. In i samhället, arbetsmarknaden, bostadsområdet. Bli integrerad svensk.

- **Förtryck och våld ligger utanför ordningen.** Genom att underordning, fattigdom, våld, förtryck, flykt pekas ut som något som sker "utanför" uppfattas de inte som centrala delar av rådande ordning. Våld är det som sker därutanför samhället, demokratin, västvärlden. Vårt ordnande, vårt fördelande skapar inte förtryck.
- **Tolerans.** De som är innanför kan vara ovilliga att släppa in de som knackar därute. Intolerans hindrar dem därute från att komma in i ordningen. Vi som är innanför behöver bli mer toleranta mot de som är utanför. Problemet är inte ordningen utan att några hindras från att komma in.
- **Välkomnande.** De som är innanför behöver därför bli snällare och mer välkomnande mot de som är annorlunda. Välkomnandet förvandlas till medel för att legitimera ordnandet som det normala. Välkomnandet gör oss till centrum.
- **Mångfald.** De som är utanför borde istället tillföra något till "ordningen". Ordandet inkluderar dom andra. "Vi" behöver "dem". Ordandet behöver mångfald för att utvecklas. "Vi" förvandlar sig till centrum i mångfalden. Mångfalden legitimerar ordningen. Den blir roligare. Den blir mer färgglad!
- **Rättigheter.** En liberal ordning behöver vara jämställd. Alla folk och individer ska få samma chans. Ingen ska diskrimineras för att de är "annorlunda". Diskriminering är irrationellt. Det skapar tröghet. Avskaffande av diskriminering gör maktordningen mäktigare.
- **Jättelika sfärer.** Ordningar får skepnaden av jättelika sfärer eller gigantiska lådor. Det skapar vidskepelsen att man kan vara innanför eller utanför. Maktordningars ständiga över- och underordnande kamoufleras av jättelika närmast statiska containrar, lådor eller sfärer. Alla är inuti eller utanför samhället, kapitalismen, marknaden, arbetsmarknaden och bostadsmarknaden.
- **Subjektiv upplevelse.** Utanförskap används ibland för att reducera maktordningar till den enskildes upplevelse av att vara utanför. Lösningen blir att stärka självförtroendet, få dem att känna sig innanför. Ge dem något att vara stolt över. De som upplever sig vara innanför behöver uppmuntra de där ute.

[Kurser med träning](#) i att ingripa vid "utanförskap" och andra välvilliga makttekniker

Bourdieu's gnosticism

Bourdieu's reflexiva sociologi ramlar in i gnosticism och subjektivism

Jag ska här försöka argumentera för att Bourdieus vetenskapliga krav på att objektivera objektiveringen lyfter upp forskning i en särskild och därmed ohållbar position.

Den teoretiska kunskapen kan enligt honom teoretisera sig själv till skillnad från praktisk kunskap. Forskningen förstår sig själv som subjekt i forskningen. Forskarsubjektet är inte en individ utan forskningens insikt om sig själv som forskning. Subjektet uppstår och börjar referera till sig själv i det tryckta eller på annat sätt framlagda forskningsresultatet.

När insikt (gnosis) om sig själv (reflexivitet) blir en nödvändig beståndsdel av teoretisk kunskap går det inte att undvika att mystifiera subjektet i forskningsprocessen. Varför skulle det krävas en självinsikt för att forska? Vad är det för sanning som ligger fördold i subjektet (forskningen) och som när det avtäcks genom teorin och metoden (objektiveringen) ger oss en speciell kunskap om sig själv?

Dualism mellan teori och praktik

Ett misstag han gör är att han dualistiskt skiljer på teoretisk och praktisk kunskap. Så länge Bourdieu gör denna radikala åtskillnad får han svårigheter att ta sig ur teorins självinsikt, alltså att ta sig ur gnosticismen. Vetenskapen fastnar i insiktsmystik.

Först kan man tycka att han lyckas undkomma subjektivismen genom att kräva att metoden (objektiveringen) används på metoden, teorin används på teorin. Han pratar här om verksamheter inte om den enskilda individens subjektivitet. Genom reflexiviteten får forskningen ett självmedvetande.

Om inte objektiveringen av objektiveringen hade denna överordnade gnosis-status hos Bourdieu, om den i hans teori istället legat på samma nivå som objektiveringen av omvärlden, om han bara krävt att metoden användes på metoden - utan krav på slutsatser - då hade han fått en oändlig regress med objektivering av objektiveringen av objektiveringen av ...

Bourdieu värjer sig ihärdigt mot både subjektfilosofi och gnosticism men snubblar ändå dit. Han avfärdar både medvetandegörande och voluntarism, men i slutändan blir vetenskapen och teorin reflexiv, ett självmedvetande, ett högre väsen.

Istället för dualism mellan teori och praktik föreslår jag teoretisk kunskap som en (del) av flera praktiska kroppsliga kunskaper. Teoretisk kunskap är alltså inte en från kroppslig och praktisk kunskap särskild andlig kunskap som står över materiella positioner, dispositioner och positioneringar. Teori är en kroppslig-andlig-rumslig praktik precis som andra praktiska kunskaper.

Tja, ett snabbt ofullständigt utkast till en kritik av dualismen mellan teoretisk och praktisk kunskap.

Per Herngren

2006-04-26, version 0.22

Referens

Margaretha Järvinen, "Om Bourdieus reflexiva sociologi", *Sociologisk Forskning* 98:2, s 5-20.

Lycka blir maktteknik

Genom att som en närmast självklarhet lansera lycka som högsta värdet i filmer och tv-serier från USA naturaliseras individualism och liberalism. Lycka är del av en politisk ideologi som individualiserar och avpolitiserar. Det myller av värden som skapas av människor, djur och saker underordnas en enkel princip: gör detta oss lyckligare?

Solidaritet, omsorg, liv, gravitation, puls, meningsfullhet, demokrati, jämlikhet, innovation, skapande, affekt, arbetsglädje, begär, passion, och att vara nöjd reduceras till om de gör oss lyckligare. De skulle alla egentligen vara till för att öka lyckan. Lycka görs till ett metavärde. En kung som underordnar sig alla andra värden.

Genom att göra lyckan till ett metavärde som koloniserar individen, familjen, karriären och lönearbetet kamoufleras dessutom andra mäktiga metavärden som dominerar olika organisationer i större utsträckning än lyckan: ex vinst, tillväxt, förmögenhet och nationalism. Det tycks som om dessa mycket mer dominerande värden egentligen ödmjukt underordnade sig lyckan.

Per Herngren

2012-03-15, version 0.2

[Texter om lycka](#) av Per Herngren